

Andrzej Pastwa

PERITUS PERITORUM CZY IUDEX PERITORUM?
UWAGI O POZYCJI SĘDZIEGO W DIALOGU O BIEGŁYM (KAN. 1095)

Streszczenie

Sędziowie Roty Rzymskiej, w weryfikowaniu *in casu* hipotez zawartych w kan. 1095, nierzadko opisują pozycję sędziego w dialogu z biegłym, posiłkując się dawną maksymą: *iudex est peritus peritorum*. Czy zasadnie – pyta autor niniejszego opracowania? Czy nie należy dać pierwszeństwa formule: *iudex est iudex peritorum*? Jakkolwiek urzędowe działania wszystkich uczestników procesu małżeńskiego, między innymi biegłych sądowych, ukierunkowanie są ku jednemu celowi: *pro rei veritate*, to dziś – w obliczu nowych wyzwań, także tych, które stawia motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* – szczególnej afirmacji domaga się urząd sędziowski. Wolno stwierdzić, że w kanonistyce i orzecznictwie należałoby jeszcze mocniej uwyrażać rolę sędziów-członków trybunału kolegiального, którzy na mocy autorytetu Kościoła (*ex officio*) deklarują, większością głosów, prawdę o małżeństwie: *iudex dicit ius*. Owszem, ów doniosły akt władzy kościelnej zostaje wypracowany w warunkach dialogu procesowego, czy raczej dialogów procesowych (nie bez pomocy obrońcy wężła i adwokatów). Wszelako właściwe rozpoznanie specyfiki urzędowej posługi sędziego wydatnie zwiększa szansę: po pierwsze – zagwarantowania pożądanej równowagi w dialektycznym dochodzeniu do prawdy, po wtóre – wydania *in casu* sprawiedliwego wyroku. A takiej afirmacji urzędu sędziowskiego zdecydowanie bardziej odpowiada formuła *iudex est iudex peritorum*.

Słowa kluczowe: kanoniczny proces małżeński; sędzia; biegły sądowy; dialog procesowy.

PERITUS PERITORUM OR IUDEX PERITORUM?
REMARKS ON THE ROLE OF A JUDGE
IN THE DIALOG WITH A LEGAL EXPERT (CAN. 1095)

Summary

The judges of the Roman Rota, in an *in casu* verification of the hypotheses included in Can. 1095, not uncommonly describe the role of a judge in the dialog with a legal expert, by making use of an old dictum: *iudex est peritus peritorum*. Is it just – the author of this study asks? Should we not give priority to the *iudex est iudex peritorum* formula? Although any official activities undertaken by all parties to the matrimonial trial, among others, court experts, are directed toward one aim: *pro rei veritate*, nowadays – in the face of new challenges, also those set moto proprio by *Mitis Iudex Dominus Iesus* – it is the judgeship that demands particular affirmation. We are free to state that in the science of canon law and the body of rulings the role of judges-members of the collegial tribunal, who by the authority of the Church (*ex officio*) declare, by a majority of votes, the truth about matrimony: *iudex dicit ius*, should be accentuated even further. Indeed this significant act of the Church's authority is developed in the conditions of a procedural dialog, or more precisely procedural dialogs (not without the support of a defender of the bond and attorneys). Yet a proper identification of the

specification of an official judicial service considerably increases the chances of: firstly, guaranteeing the desired balance in the dialectical search of the truth, and secondly pronouncing *in casu* a just sentence. Such an affirmation of the judgeship definitely corresponds better with the *iudex est iudex peritorum* formula.

Key words: canonical matrimonial process; judge; court expert; procedural dialog.